

лаконічною і простою для розуміння сюжету картини, що дозволяє її використовувати у молодшому дошкільному віці. Виконується графічними засобами, наприклад, олівцями чи вугіллям. Живопис багатий на кольори та форми, що дає ще більше можливостей для розвитку творчого потенціалу, ознайомлює дітей з різнобарв'ям та багатоплановістю картин та їх складним сюжетом. Картини живопису можуть бути реалістичного характеру або зображати увній світ ілюзій. У старшому дошкільному віці сприйманню дітей піддаються доступна графіка та більш складний живопис.

На практичних заняттях у дитячому садку ознайомлення з творами митців – найчастіше художників і скульпторів, рідше – фотохудожників, архітекторів, дизайнерів минулого і сучасності – є одним з видів художньо-естетичної діяльності (сприймання художніх творів) і виступає методом навчання дітей переважно старшого дошкільного віку. Художні твори застосовують під час інших занять – музичного (у ознайомленні з навколишнім світом, де використовують їх арт-терапевтичну, сугестивну та інші функції впливу на дітей) [5, с. 4].

Отже, естетичне виховання дітей дошкільного віку, яке ґрунтується на різних засобах образотворчого мистецтва, дає змогу розвинути творчу та духовно багату особистість. Графіка, живопис та скульптура є провідними засобами для формування естетичної грамотності дошкільників, які виховують у дітей емоційно-ціннісне ставлення до оточуючої дійсності, вчать розуміти себе та відчувати навколишній світ, реалізувати світовідчуття на якісно більш високому рівні.

Список використаних джерел

1. Жуков С. Естетична культура, естетичне виховання як складові всебічного розвитку особистості. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. 2011. Вип. 2. С. 101–109.
2. Інспекторова Т. «Особливості естетичного виховання дошкільників засобами музики» *Збірник наукових праць*. Частина 2, 2009.
3. Кузьменко Г., Колесник Н. Психолого-педагогічний аналіз проблеми естетичного виховання молодших школярів на уроках трудового навчання. *Парадигма етнокультурологічної спрямованості педагогічного середовища Поліського регіону: збірник наукових праць* / за ред. О. Березюк, О. М. Власенко. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2014. С. 153–158.
4. Одерій Л. Є., Роздимаха А. І. Образотворче мистецтво як засіб реалізації художньо-творчого потенціалу дітей дошкільного віку. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2014. № 4(38). С. 375–383.
5. Рагозіна В. В. Вчимося творити у митців: методика художньо-творчої діяльності дитини. *Мистецтво та освіта*. 2016. № 1. С. 24–29.

УДК 373.3(477.87)

Папп К.Л.,
здобувач вищої освіти спеціальності 013 «Початкова освіта»
ОС «Магістр»
Мукачівський державний університет

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ: СУЧАСНИЙ КОНТЕКСТ

Сьогодні в Українській державі відбуваються кардинальні перетворення у політиці, економіці, соціальній сфері. Тому пріоритетним завданням суспільного поступу, поряд з збереженням суверенності й територіальної цілісності своєї держави та пошуком шляхів для інтегрування в європейське співтовариство, є визначення нової стратегії виховання як багатокомпонентної та багатовекторної системи, що формуватиме майбутній розвиток України. Нові умови актуалізують патріотичне та громадянське виховання як основоположні напрями, що відповідають викликам сучасності, закладають основи для формування свідомості нинішніх і прийдешніх поколінь, які розглядатимуть державу як запоруку власного особистісного розвитку. Базовою для сучасної системи національно-патріотичного

виховання є ідея розвитку української державності як консолідуючого чинника розвитку українського суспільства та української політичної нації. Затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, заходів щодо реалізації концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах (2015) [1], Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016 - 2020 роки (2015) [3] та Заходів щодо поліпшення національно-патріотичного виховання дітей та молоді (2015) [2] сприяло комплексній, системній та цілеспрямованій організації діяльності органів державної влади, громадських організацій, сім'ї, освітніх закладів, інших соціальних інститутів щодо формування у підростаючого покоління високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про благо свого народу, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, сприяння становленню її як правової, демократичної, соціальної держави [1].

Ідеями патріотичного виховання наповнені педагогічні праці К. Ушинського, І. Франка, С. Русової, Г. Ващенко, В. Сухомлинського, М. Стельмаховичата ін. Національно-патріотичне виховання як педагогічна проблема було предметом наукових досліджень вітчизняних науковців: І. Беха, О. Вишневського, В. Омеляненка, О. Сухомлинської, К. Чорної та ін. (теоретико-технологічні засади патріотичного виховання в контексті особистісно зорієнтованого підходу), С. Долецької, І. Карпової, О. Квас, Н. Миропольської, Я. Яцїва та ін. (формування в учнів патріотичних почуттів, національної самосвідомості в контексті загального процесу виховання).

Важливими складовими нашого дослідження є визначення сутності понять «патріотизм» та «національно-патріотичне виховання». Поняття «національне виховання» в «Українському педагогічному словнику» С. Гончаренка визначається як «історично зумовлена і створена самим народом сукупність ідеалів, поглядів, переконань, традицій, звичаїв та інших форм соціальної практики, спрямованих на організацію життєдіяльності підростаючих поколінь, у процесі якої засвоюється духовна і матеріальна культура нації, формується національна свідомість і досягається духовна єдність поколінь» [1, с. 229-230].

Поняття «патріотизм» у тому ж словнику визначається як одне з «найглибших громадянських почуттів, змістом якого є любов до батьківщини, відданість своєму народові, гордість за надбання національної культури... Виховання патріотизму – важлива складова виховної діяльності школи. У процесі вивчення різних навчальних предметів в учнів формуються патріотичні погляди і переконання» [1, с. 249]. Основними складовими поняття патріотизму є: любов до Батьківщини, до рідних місць, до мови, повагу до минулого своєї Батьківщини, до традицій і звичаїв свого народу, знання історії Батьківщини, розуміння свого патріотичного обов'язку, нетерпимість до расової і національної неприязні, повагу до армії і готовність захищати Батьківщину та служити її інтересам.

На сьогодні метою національно-патріотичного виховання є «становлення самодостатнього громадянина-патріота України, гуманіста і демократа, готового до виконання громадянських і конституційних обов'язків, до успадкування духовних і культурних надбань українського народу, досягнення високої культури взаємин. Воно сприяє єднанню українського народу, зміцненню соціально-економічних, духовних, культурних основ розвитку українського суспільства і держави» [2]. Реалізація національно-патріотичного виховання ґрунтується на дотриманні принципів національної спрямованості, принцип самоактивності й саморегуляції, полі культурності, соціальної відповідності, історичної і соціальної пам'яті та міжпоколінної наступності.

Основними складовими національно-патріотичного виховання визначено:

1) *громадсько-патріотичне виховання*, що передбачає формування громадянськості як інтегративної якості особистості, яка дає можливість людині відчувати себе юридично, соціально, морально й політично дієздатною [1, с. 75]. До основних елементів громадянськості належить моральна й правова культура, яка виражається в почутті

власної гідності, внутрішньої свободи особистості, дисциплінованості, в повазі й довірі до інших громадян і до державної влади, здатної виконувати свої обов'язки, в гармонічному поєднанні патріотичних, національних та інтернаціональних почуттів;

2) *військово-патріотичне виховання*, що орієнтоване на формування у підростаючого покоління готовності до захисту України, розвиток бажання здобувати військові професії, проходити службу у Збройних Силах України як особливому виді державної служби [2];

3) *духовно-моральне виховання*, яке полягає в цілеспрямованому формуванні моральної свідомості, розвитку морального почуття й формуванні звичок і навичок моральної поведінки людини і здійснюється на національному ґрунті шляхом засвоєння національних норм і традицій, багатой духовної культури народу, тих моральних норм і якостей, які є регуляторами взаємовідносин у суспільстві, узгодження дій і вчинків людей [1, с. 216].

Отже, перед сучасними закладами освіти лежить важливе завдання реалізації національно-патріотичного виховання. Тому важливим для педагогічної громадськості є не тільки ознайомлення зі змістом основних нормативно-правових документів, що регламентують цілі, зміст, напрями та шляхи реалізації національно-патріотичного виховання молоді, але й вивчення, узагальнення та систематизація набутого історико-педагогічного досвіду його реалізації.

Список використаних джерел

1. Гончаренко С. Український педагогічний словник. К.: Либідь, 1997. 376 с.
2. Про затвердження концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, заходів щодо реалізації концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах: Наказ МОН України від 16 травня 2015 р. № 641. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0641729-15#Text> Дата звернення: 30.10.2020 р.
3. Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016 - 2020 роки: Указ Президента від 13 жовтня 2015 року № 580 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/580/2015>. Дата звернення: 30.10.2020 р.

УДК 37.01:356.35

Сич Р.В.,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри вогневої та тактико-спеціальної підготовки
Національної академії Державної
прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького

ПОНЯТЯ «ПРОФЕСІЙНОГО РИЗИКУ» У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦІВ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ

Слід зазначити, що ймовірність надзвичайних ситуацій у сфері професійної діяльності особового складу Державної прикордонної служби України значною мірою залежить від такої індивідуально-психічної особливості як *схильність до дій в стані ризику*.

Ризик - це потенційна величина шкоди від тих чи інших подій, явищ природи або дій людей та ймовірності їх виникнення. Відома приказка: «Не живеш - не ризикуєш». Люди щоденно, свідомо або несвідомо, підпадають під лавину більш або менш сильних ризиків. З розвитком технологій поняття ризику стало кількісною мірою рівня небезпеки людини. Ризик є об'єктивним і практично він пов'язаний з будь-яким видом діяльності людей, починаючи від первісного суспільства (ризик полювання, мореплавання, виживання в умовах природи) і до наших часів (ризик економічний, політичний, виробничий тощо).

Ризик супроводжує нас постійною, незалежно від того, що ми робимо (вдома, на вулиці, на підприємстві): займаємося боксом або палимо, вважаючи, що утіха виправдовує ризик. Людина інколи спроможна йти на великий ризик заради сильних позитивних емоцій (небезпечні види спорту, полювання, придбання та їзда на автомобілі тощо) або для

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>